

İSLÂM'A ARTAN İLGİ VE KÜLTÜREL KARŞILAŞTIRMALARIN ROLÜ

... Gençlerin İslâm'a ilgi duyması ve yirminci yüzyılın ilmine, modern teknolojisine, bilimsel gelişmelere rağmen, insanların başka dinlerde inancından soğurken, ayrılırken, vazgeçerken, bırakırken İslâm'a olan ilginin artması güzel bir şey.

Bu acaba bir milliyetçilik cereyanı mıdır? Biz burada Almanların arasında olduğumuz için; "Bunlar Alman biz neyiz?" diye sorarak mı böyle bir duruma geliyoruz?

a. Kur'an'ı Okuyarak Anlayarak Müslüman Olan Batılı Şahsiyetlere Örnekler

Bu düşünülebilir. Nitekim mütefekkir ve mücahit, yazar ve mütercim Kemal Kuşçu, İstiklal Harbi gazilerinden idi rahmetli, hatırasında anlatmıştı;

"Ben, müslüman olduğumun farkına Fransa'dayken Fransa'da vardım. Beni askerî ateşe olarak Fransa'ya gönderdikleri zaman benim nazarımda Fransa âşüfteler, artistler diyarıydı. Böyle bir dünyaya gidiyorum diye düşünüyordum. Benim de dini bağlarım, duy-

gularım çok kuvvetli değildi ama oraya gidince şaşırıdım.” diyor.

Paris’e yakın bir kasabaya yerleşmiş. Mâlum, kasabalar da daha halkın oturmuş olduğu yerler; şehirler ise biraz daha kozmopolit, herkesin toplandığı yerler oluyor.

“Orada baktım ki insanlar dinlerine çok bağlı, kadınlar örtülü, mantolu, ellerinde eldivenler, ayaklarında siyah çoraplar, halk mazbut; hiç benim tahmin ettiğim gibi artistler, âşüfteler, açık saçık şeyler filan böyle bir durum yaygın değil. Bizim Türkiye’deyken “Fransa” dediğimiz zaman hatırımıza gelen şeyleri orada görmedim, aksine halkın oldukça kuvvetli bir şekilde örfüne, âdetine, inancına, milliyetine bağlı olduğunu gördüm. O zaman kendi kendime sordum; ‘Bunlar hıristiyan, bunlar Fransız, bunlar kendi kültürlerini yaşıyorlar. Peki, ben neyim?’ dedim, diyor; o zaman kendimi merak etmeye, kendimi araştırmaya başladım.” diyor.

O zaman bir takım İslâmî eserleri alıp okumaya başlamış. Biliyorsunuz o Margaret Marcus’un [Meryem Cemile] bir eseri vardı; rahmetli Kemal Kuşçu onu tercüme etmişti.

“İslâm ile böyle bir ilgilenmeye başlayınca onun mükemmelliğini gördüm.” diyor.

Hakikaten de benim devam ettiğim camide -yani hocamız Mehmed Zahid Bursevî'nin camisine, biz o zaman sizin gibi genç olarak, ortaokul talebesi olarak gidiyorduk, vaazlarını zevkle dinliyorduk.- Avrupa'da doktora yapmış kimseler vardı. Mesela Almanya'da Ruhr bölgesinde dökümcülük alanında doktora, ihtisas yapmış gelmiş; Fransa'ya gitmiş, tekstil sahasında çalışma yapmış gelmiş; yani Avrupa'yı görmüş insanlar ve modern ilmi tanımış insanların böyle müslüman olduğunu görüyordum. Bu şöyle olduğu anlaşıldı ki, dünyanın üzerindeki muhtelif ülkelerde bulunan müslümanlar; Pakistan'da, Mısır'da, Suudi Arabistan'da, Kuveyt'te yaşayan insanlardan Avrupa'ya gelenler biribirleriyle camilerde buluştukları, biribirleriyle konuştukları zaman, bizim laik eğitim sistemi içinde dine bakış tarzımızın ve İslâm'a karşı soğuk yetiştirilmemizin hiç doğru olmadığını anlamış oluyorlar.

Türkiye'de İslâm'a karşı açılan mücade-
lenin boyutlarını insan dışarıda daha iyi anla-

yabiliyor. Mesela ben geçtiğimiz sonbaharda Özbekistan'a ve Bakü'ye-Azerbaycan'a gitmiştim. Emin olun, rahatlıkla söylüyorum; Türkiye'de İslâm'a karşı açılan düşmanca tavır ile o ülkelerdeki İslâm'a karşı takınılan tavır mukayese edilirse, emin olun Türkiye'deki daha ağır gelir. Daha ağır gelir çünkü orada hiç olmazsa halkı kışkırtmayalım, kışkırtmayalım, isyan etme durumuna getirtmeyelim diye işi biraz daha serbest bırakmışlar. Fakat bizde serbest de bırakmamışlar, son derece sert bir rejim uygulanmış. Ve ben sanıyordum ki bu sert uygulama çok eskilerde, kırklı senelerdeydi, böyle yakın zamanlarda yoktur fakat bugün birisinin bazı hatıralarını dinledim;

Genç birisi askere gitmiş, kendisi hafız. Karşılaştığı, anlattığı olayların dehşetini bugün şurada duydum. Birliğinde dindar olduğu, namaz kıldığı için nasıl dövüldüğünü, nasıl ayaklarından bağlanıp tankın namlusuna asılıp baş aşağı sallandırıldığını ve nasıl yemeğinin, yumurtasının içine zehir konulup öldürülmek istendiğini vesaireyi böyle duyunca hayretler içinde kaldım. Demek ki Türkiye'de çok korkunç ve dünyanın her yerinde uygula-

nan gibi ve hatta biraz dozaj bakımından belki daha fazla bir İslâm düşmanlığı uygulanmış. Bulgaristan'daki, Yunanistan'daki, Azerbaycan'daki, Orta Asya'daki gibi burada da uygulanmış. İnsanlara sadece işin bir yönü öğretilmiş, sadece Yunan felsefesi, safsata olduğu halde sadece mitoloji öğretilmiş, sadece dinsiz Fransız filozoflarının dinsizlikle ilgili kitapları tercüme edilmiş ve böylece insanlar hakikaten kafa bakımından çok bozuk yetişmişler.

Fakat biz işçi kardeşlerimiz Avrupa'ya geldiği zaman bozulacaklar filan diye üzülüyorduk. Bunun Allah tarafından bir hikmetli kader olduğu anlaşıldı ki, evet bozulan bozuldu ama içki içen zaten Türkiye'de de içiyordu; diskoteğe, kumarhaneye giden zaten Türkiye'de de gidiyordu.

Belki burada anasından babasından uzakta olunca, acaba Türkiye'de gitmeyenler de gitti mi?

Sanmıyorum, böyle olduğunu sanmıyorum fakat burada bir şeyi daha net olarak görmek imkânı hâsıl oldu. İslâm hakkında Türkiye'de hiçbir şey öğretilmediğini ve

gerçeklerin tamamen unutturulmaya çalışıldığını burada gördük, mukayese yapma imkânını bulduk. Başka milletlerin kültürleriyle karşı karşıya geldik. Bu da bize Kemal Kuşçu'daki gibi; "Biz neyiz, bunlar böyle ama biz neyiz?" [sorusunu akla getirdi.]

Bunlar, işte iki adımda bir kilise var, akşamları kiliseye gidiyorlar, Pazar günleri kilisede mutlaka toplanıyorlar, Pazar günü ortaklık ıssız sessiz. Hele yılbaşında, bir yılbaşında Münih'teydim, baktım sokaklarda hiç kimse yoktu. Yani ne kadar şöyle veya böyle desek bizim anlayışımıza göre bir Alman, çıplaklığıyla sanki dindar değil gibi görünüyor fakat kendi mantıkları içinde onlara baktığın zaman onlar çıplaklığı, içkiyi dinlerine aykırı görmüyorlar ama kiliseye bağlı olabiliyorlar.

Kiliseleri fonksiyonlarını ve etkinliğini devam ettiriyor. Hatta bir kardinal bazen bir federal devletin başbakanından daha nüfuzlu ve kuvvetli olabiliyor. Mesela Münih'te bir arkadaşımız, bu Kardinal Döffner [Döpfner] buranın başbakanından bile [nüfuzlu] demişti.

Bir, öğretmeme çabalarından kurtulmamız ve öğretme imkanına kavuşmamız. İki, başka kültürlerle karşı karşıya gelip mukayese etme imkanını bulmamız. Üç, insanların dünyanın her yerinde mutlulukla tatmin olamaması olayı, yani zenginliğin insanı mutlu etmeye yetmemesi olayı.

Burada, muhakkak ki en mütevazı işçi kardeşimizin bile hayat seviyesi Türkiye'deki birçok insandan çok daha yüksektir. Her türlü imkânı vardır ama maddî imkânların artması insanın ruhundaki boşlukları doldurmuyor, kafasındaki soruları cevaplandırmaya yetmiyor. [Maddî ihtiyaçları] karşılanabilen bir insan bu sefer düşünme imkanını, tefekkür imkânını buluyor, meseleleri araştırma yani bugün buranın tabiriyle, filozofi yapma yani felsefe; bir şeyin aslını maslını araştırma imkanını buluyor. Onun için daha avantajlı duruma geçiyor.

Aç olan bir insan karnını doyurmakla uğraşırken; karnı doymuş ve maddî ihtiyaçları çalışmasa bile karşılanmış olan bir insan da o zaman mânevî ihtiyaçları ve sorunlarının cevabını bulmak ve aramak imkânı bulmuş olu-

yor. Sanıyorum, sosyolojik bakımdan, psikolojik bakımdan mesele izah edilmeye çalışılsa bu gerçekler görülür.

Bir de bir insanın ruhundaki boşlukların doldurulması bahis konusu olduğu zaman tek-
lif edilen sistemler; işte Hıristiyanlık, işte Materyalizm, işte Epikürizm, işte Hedonizm, işte şu, işte bu... Yani gönlünce yaşamak, gününü gün etmek, zevkinin peşinde koşmak, olanca hürriyetiyle yaşamak veyahut şu sisteme bu sisteme uygun intizamlı hayat sürmek. Bunların içinde bir de hiç şüphesiz en önde gelen İslâm'ın çağlar üstü mükemmelliği. Yani çağlar üstü demekten kastım, asırların yıpratamadığı mükemmelliğinin payı var. Bakıyorsunuz İslâmî prensipler her asra uyuyor ve her asrın insanını tatmin ediyor ve her seviyede, her kültür seviyesindeki insanın ruhî ihtiyaçlarını karşılayabiliyor. İslâm'ın bu mükemmelliği var. İslâm öyle bir nizam ki en basit bir tahsilsiz çoban veya köylü veya çiftçiden en yüksek bir mütefekkir ve filozof durumundaki insanı dahi tatmin ediyor.

Acaba biz burada, bu İslâm'ı överken sübjektif mi davranıyoruz, yani bizim ecda-

dımız müslüman olduğundan mı böyle sanıyoruz?

Hayır, böyle değil. İslâm kim tarafından incelenirse sonunda adam müslüman oluyor. Mesela Amerikalı blucin pantolonlu, sporsever, kitap okumaktan pek hoşlanmayan, gününü gün etmeyi seven bir üniversite talebesi veya yeni asistan olmuş bir kimse Almanya'ya geliyor. Alman halkının tipik özelliği çok kitap okuması. Almanya'da bakıyor ki her yerde kitap okuyorlar yani trende de olsa oturuyor cebinden bir kitap çekiyor açıyor okumaya başlıyor.

Şimdi bu kitap okuma Amerika'da kendisinin alıştığı bir şey değil, dikkatini çekiyor. Diyor ki;

“Ya bunlar çok kitap okuyorlar biz okumuyoruz, biz daha ziyade açık havada temiz şeyle meşgul oluyoruz.” filan diyor. Sonunda buradaki 15-20 günlük tatilini yaptıktan sonra memleketine yani Amerika'sına, kendi ülkesine dönerken şu kitabı alıyor, bu kitabı alıyor filan; hatta aldığı kitapların arasında Budizm'le ilgili kitap da var. Avrupalılar Hint felsefesini merak ediyor, onlara biraz egzotik

geliyor, meraklarını çekiyor; Çin lokantası, Japon lokantası, bilmem neyi vesaire filan. Onun için Budizm'i de alıyor, bir de Kur'ân-ı Kerîm alıyor, daha başka felsefi eserler, romanlar alıyor ve Amerika'ya gidiyor.

Amerika'da bunları bir zaman evin bir köşesine bıraktıktan sonra, şu aldığım kitaplara bir göz atayım diye bir gün karıştırırken Kur'ân-ı Kerîm'i eline alıyor, önsözünü okuyor, biraz Fâtîha'nın tercümesine bakıyor filan derken sardırıyor, merakı artıyor. Daha fazla okumaya başlıyor, sayfaları çevirmeye, incelemeye başlıyor ve sonunda Kur'ân-ı Kerîm'i okuyarak müslüman oluyor. Yani kimşenin desteğiyle ve tesiriyle değil, Kur'ân-ı Kerîm'i okuduğundan dolayı müslüman oluyor.

Bu neyi gösteriyor?

Yani hiçbir ön yargı olmadan, aksine pek çok ters şartlar mevcut iken, İslâm dininin özelliği; başka insanları kazanıcı, başka insanları kendisine bağlayıcı bir özelliği var yani İslâm'ın mükemmelliği, hak din olmasındaki güzellik var.

Nitekim ben, Ankara'da bir evde oturuyorduk böyle, otururken bir Amerikalı subay geldi, yani Amerikan ordusu elbisesiyle geldi, içeriye girdi, İngilizce biliyor başka bir şey bilmiyor tabii. Sorduk, hoş geldin dedik, *welcome* dedik, *what is your name* dedik;

“Yahya” dedi, ismini değiştirmiş, müslüman olduğunu söyledi. “Ben müslümanım.” dedi. Ailesini sorduk, ailesinin kökeni neresidir yani Amerika'ya nereden gelmiş, oradan mı Müslümanlıkla bir ilgisi var, biraz soruşturunca güldü dedi ki;

“Boşuna araştırmayın, benim ne anne tarafımda ne baba tarafımda İslâm'la ilgili bir şey yok. İslâm'la ilgili bir şey yok ben kendim müslüman oldum.” dedi.

Peki, nasıl müslüman oldun? Nasıl müslüman oldun dedim. Dedi ki;

“Kur'ân-ı Kerîm'i okudum, müslüman oldum.”

Bu da diğer faktörlerin yanında İslâm dininin büyüklüğünün, prensiplerinin yüceliğinin ve hak oluşunun, bütün insanların kalbini ve aklını fikrini celp edecek, hayranlığını ka-

zanacak kadar güzel olmasından kaynaklandığını gösteriyor. Nitekim Fransız bilimler akademisi Profesörü Profesör Dr. Moris Bükey ki Türkiye'ye de geldi ve Yıldız sarayında bir konferansta orada ben şahsen kendisini gördüm. Müslüman yani kendisi müslüman olmuş.

Nasıl müslüman olmuş?

Kendisi hıristiyan iken üç din hakkında araştırmaya girmiş; Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık. Bu üç dinin bilim karşısındaki konumu, durumu nedir, yani bilimle çatışıyor mu, uyuyor mu? Bilimsel mi, değil mi? İlmî kanaatlere ve bilgilere uygun mu, aykırı mı?

Kendisi hıristiyan, bu araştırmaya başlamış ve araştırmasının sonucunda öteki dinlerin içinde çok karmaşık ve yanlış bilgiler olduğunu fakat İslâm'daki bilgilerin hepsinin hem ilme uygun olduğunu hem de o ilmî hakikatler daha tespit edilmeden önce İslâm'ın onları söylemiş olduğunu [görüyor]. Yani evet dünyanın yuvarlak olduğunu Avrupalılar bilmem kaçınıcı yüzyılda anlamışlardır ama İslâm âlimleri daha önceden [bunu söylüyor] mesele, bu onu gösteriyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de bir takım hakikatler var; Avrupalılar o hakikatleri ondokuzuncu, yirminci yüzyılda bulmuşlar ama Kur'ân-ı Kerîm 14 asır önceden bulmuş, bundan dolayı Profesör Moris Bükey araştırmasının sonunda müslüman oluyor. Bu güzel bir şey yani araştırıyor, mukayese ediyor, inceliyor, kendi yolunu bırakıyor müslüman oluyor.

Aynı şekilde Roger Garaudy... Libya'da bir toplantı olmuş, bizim yazar arkadaşlarımızdan, müellif, kitapları filan olan birisi anlatıyor. Belki ismini söylesem tanıyacağınız bir arkadaş, gazeteci ve yazar. Libya'ya o da çağrılmış. Akşam otelin aşağısındaki salonda, lobide konuşuyorduk diyor, işte İslâm'ın yirminci yüzyıldaki durumundan, Libya'nın durumundan, Libya'daki Müslümanlıktan filan bahsedilirken İslâm'ın böyle yirminci yüzyılda direnebildiği, canlı kalabildiği filan konuşulurken demiş ki; "Canlı kalmak ne kelime, başkaları da müslüman oluyor. Nitekim mesele Fransızların büyük filozofu, çağdaş filozof Roger Garaudy de müslüman oldu."

Tabii Türkiye'den çağrılmış dine uzak gazeteciler ve yazarlar da var. Bu sefer bizim

[arkadaşa] onlar hep birden itiraz etmişler; “Yahu artık sizde de bir hastalık oldu, dünyada herkesi müslümandır diyorsunuz; bilmem astronot filanca müslüman oldu, denizleri inceleyen bilmem kim müslüman oldu, falanca müslüman oldu, filanca müslüman oldu, atıyorsunuz yani herkesi müslüman yapıyorsunuz.” filan gibi söylemişler.

“Tabii bana inanmadılar fakat Allah’ın işine bakın ki ertesi gün Roger Garaudy de Libya’ya kalktı geldi.” diyor. Kaddafi onu da çağırılmış. Tabii bu sefer; “Üstad sen müslüman oldun mu?” filan diye kendisine sormuşlar, olduğunu söylemiş.

Şaşırmışlar tabii bizim gazeteciler, onu komünist ve sosyalist filozof olarak biliyorlar ve eserleri Moskova’da tercüme edilmiş ve Türkiye’de de komünist ve sosyalist olarak bilinen bir kimse. Yani “Niye müslüman oldun, bula bula başka din bulamadın mı?” gibilerinden [soruyorlar.] Yakıştıramıyorlar, bir Fransız filozofunun müslüman olmasını akılları almıyor. Diyorlar ki;

“Üstad niye müslüman oldun?”

Ben onun cevabını çok beğeniyorum, kısaca; kendisine böyle söyleyen Türk gazeteciye şöyle bakmış;

“Bak evlat!” demiş.

Kısaca söylüyor ama çok güzel özetliyor, adam tabii filozof, yani büyük bilgin.

“Kapitalizm, yani batıda hâkim olan kapitalist ekonomik düzen, insanları paraya, maddeye ve patrona esir etmiştir.” O zaman henüz daha Rusya ayakta. “Komünizm de insanı devlete ve cemiyete esir etmiştir, cemiyete ferdi feda etmiştir.” Yani ne kapitalizmde insanın değeri var, eziliyor ve sömürülüyor; ne komünizmde insanın değeri var. Kırk katır mı istersin, 40 satır mı istersin gibi orada da burada da insanoğlu zararda. “İnsana insan olma şerefini bahşeden İslâm’dır.” demiş.

Ve biliyorsunuz Roger Garaudy’nin, işte sekiz dokuz saat eserini ben aradım buldum, satın aldım, kendi kütüphanemde topladım; pek çok eserleri Türkçeye tercüme edildi ve İslâm’ın güzelliğini savunuyor.

Elhamdülillah bu da memnunlukla müşahede ettiğimiz, gençlerin İslâm'a teveccüh etmesi olayının, dinlerin mukayesesi yönünden durumunu, boyutunu, sebebini gösteren bir olay. Yani elbet güzel, elbet beğeniliyor; onun için herkes İslâm'a dönüyor.

Yani güzel bir baklavacı, bir hanın üçüncü katında dükkânı bile olsa, müşteri bulabiliyor; yani halis tereyağı ile yapılmış, meşhur bir baklavacı bir şehrin kenar mahallesinde bile olsa herkes gidiyor. Ömür ayranını içmek için Topkapı dışına eskiden arabayla gidip geliyorlardı, hatırladığım bildiğim bir şekil... İslâm güzel olduğu için [herkes İslâm'a dönüyor.]

Muhterem kardeşlerim!

Şimdi bir de hakikî müslüman olan bir insanın çevresiyle ilgili durumu var. Yani başka yoldayken İslâm'a gelen bir insan, tamam güzel; bir de biz babadan, dededen temiz ailelerden, müslüman ailelerden gelmiş insanlar olarak, bir de bizim durumumuz var, o da şu; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri [hadîs-i şerîflerinde bildirmiş.] Daha doğrusu ben ilk önce âyet-i kerîmeden

bahsedeyim. Saf sûresinin son âyet-i kerîmesinde buyuruluyor ki;

b. Müslümanın Sevap Kazanması Allah'ın Dinine Yardımla Olacaktır

Bismillâhirrahmânirrahîm.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ

*Yâ eyyehüllezîne âmenû kûnû ensâralah.*¹ “Ey iman edenler! Allah’ın dininin yardımcıları olun.”

Ensar, yardımcıları; yani nasıl Peygamber Efendimiz’e yardım eden Medinelilere de ensar deniliyorsa, *kûnû ensârallah*. “Allah’ın dininin yardımcıları olun.”

Müslümanın sevap kazanması, Allah’ın dinine yardım etmekle olacak ve Peygamber Efendimiz’in bizzat kendisinin ve etrafındaki ashabının yaşam tarzlarını inceleyecek olursak, ki onlar en iyi müslümanlardı, başka bir mesleklerinin ön planda olmadığını görürüz.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’in mesleği neymiş acaba? Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’in mesleği neymiş biliyor musunuz?

¹ 61/Saff, 14.

Manifaturacı, bezzâz yani kumaş ticareti yapan ama hiç o yönüyle tanınmış değil; öteki sahâbe-i kirâm da öyle. Yani onlar bütün, asıl faaliyet olarak, asıl faaliyet dalı olarak kendilerine İslâm'a hizmeti esas almışlar ve İslâm için çalışmışlar ve ömürlerini cihad etmekle geçirmişler.

Tabii cihad, "cehd sarf etmek, gayret sarf etmek" demek, sadece savaşmaktan daha geniş bir kavram. Savaşmaya kıtal deniliyor, gaza deniliyor ama cihad çok daha geniş bir kavram. İslâm için yapılan bütün uğraşlara cihad adı verilir. Hatta insanın kendi nefsiyle dahi mücadelesi, yani canı mücadele etmek istemiyor, tembellik yapıyor vesaire... İşte bununla yaptığı mücadelenin bile adı cihad oluyor. Hatta bu cihada en büyük cihad, *cihâd-ı ekber* adı verildiğini hepimiz müteaddit defalar vaazlardan duymuşuzdur. Peygamber Efendimiz, Medine-i Münevvere'ye savaştan döndüğü sırada; "Küçük cihaddan büyük cihada geldik." buyurmuş. Herkes şaşırmış tabii, küçük savaş düşmanla çarpışmak da, harp etmek de; bu büyük savaş nedir? Bu savaş Medine'de olacak, ne olabilir filan diye merak etmişler. Buyurmuş;

“Kişinin kendi nefsiyle mücadelesi.”
Kendi içindeki benliğiyle ve kendisinin kusurlarıyla, duygularıyla mücadele ederek doğruyu yapma gayreti göstermesi, kötü duygularını bastırması, engellemesi, onlara uymaması. Sahâbe-i kirâmın genel durumu bu ve bizim de bugün aslında iyi bir müslüman olmak için yapmamız gereken asıl çalışma bu.

Burada tabii, aramızda bu durumda olabilecek insanlar var, olamayacak insanlar var. Bu durumda rahatlıkla olabilecek insanlar; arbeitslos [arbeitslos], işçilik yapmayan veya emekli olmuş veya emekliye ayrılmış insanlar. Başka hiçbir şeyi, hiçbir meşguliyeti yok; o halde sırf bundan sonra din için çalışabilirler ve faydalı olabilirler. Yani dinimize, müslümanlara faydalı olabilirler, çeşitli aktivitelerde, faaliyetlerde görev alırlar. Çocukların Kur’an öğrenmesinde, caminin hizmetlerinde, eğitim çalışmalarında, diğer gayretlerde gayret gösterebilirler.

Gençler var; gençlerin içinden tahsile heves etmiş olanları takdirle karşılıyoruz. Tabii ikinci nesil bizim umduğumuzdan çok

daha iyi çıktı ve korktuğumuz gibi olmadı. Almanlar diyorlar ki;

“Birinci nesil hebâ olmuştur, onlar bize yar olmuyor, ikinci nesil ortadadır, üçüncü nesil bizimdir yani onları eritiriz tamamen bize benzetiriz.” diye düşünüyorlardı ama ikinci nesilde görüyoruz ki İslâm’a bağlılık artmıştır; İslâm’a teveccüh, İslâm için, İslâmî şuur yükselmiştir. Bu üçüncü neslin de tabanını, temeli olacaktır, yani bunların evlatları üçüncü nesil olacaksa bundan sonraki generasyon şey yapacaksa; bu generasyon hem bilgili olacak, hem Almancayı öğrenmiş olacak, hem Alman toplumunu tanımış olacak, hem hıristiyanların ahvâl-i perişanlığını yakından öğrenmiş olacak.

Bu bizim için güzel bir avantajdır, tahsil gören gençlerin, o halde tahsillerini mümkün olduğu kadar Allah rızası için en mükemmel tarzda yapmaya çalışması [lazım]. Tabii gençlerimizin bir kısmı da yine ailevî sebepler dolayısıyla ya da yabancı bir toplumda onların eğitim sistemine intibak edip de okumak, imtihanlarını kazanmak kolay bir şey değil; bir kısmı yine meslek erbabı olmuştur, çeşitli

işlerde çalışıyorlar. Bu da güzel, yani bir insanın alınının teriyle çalışması eskiden beri arzu edilen bir şey.

Hatta bizim pîrimiz Bahâeddin Nakşibend Efendimiz, yani herkesin bir mesleği olsun, kendisi kazansın, başkasına yük olmasın diye [çalışmayı] şart koşarmış; yani kendi elinin emeğiyle yetişmesini şart koşarmış. Herkesi ilme çağırmak zorundayız. Evet, dünya hayatını sürdürmek için burada bir meslek tutarak rahat yaşamamız mümkündür; bu kendimizi kurtarır, bu bizim için iyidir ama eğer idealist insansak, eğer dinimize faydalı olmak istiyorsak, o zaman okumak zorundayız, o zaman daha yüksek bilgileri kazanmak zorundayız. O bakımdan tahsilli olmayı daha uygun görüyoruz.

Fakat zaten Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri, çeşitli sebeplerle herkesin bu işe giremeyeceğini, binaenaleyh bir kısım müslümanların dinî bilgileri güzel öğrenip gidecekleri yerlerde İslâm'ı anlatmalarını tavsiye buyurmuştur. Yani dinde fakihleşsin, bilgisini derinleştirsin, ondan sonra kavmine, bir topluluğun arasına gittiği zaman onlara

İslâm'ı anlatsın diye buyrulmuştur âyet-i kerîmede.

c. Gençlik Bilgisini Derinleştirmeli ve Cami Etrafında Birlik Olmalıdır

O halde bizim kardeşlerimizin bir kısmı, az da olsa, yüzde itibariyle genel toplamın küçük bir parçası da olsa; bu üzülecek bir şey değildir. Tahsilliler tahsiliyle İslâm'a hizmet edecekler; normal yaşamlarını çalışma suretiyle devam ettiren kardeşlerimizin de organize olması, böyle camiler etrafında teşkilatlanması ve burada dinlerini öğrenerek ve birbirleriyle burada Kur'an'ı öğrenecekler, dini bilgileri öğrenecekler. Toplum için iyi olacak, çünkü böyle organize olmuş bir teşkilatın olduğu yerleşme yerine yeni gelen bir insan, bu ilk gelen birinci neslin sıkıntılarını çekmeyecek. Hazır bir toplum, sürülmüş bir tarla bulacak ve burada rahatlıkla faaliyetlerini sürdürebilecek.

Onun için özet olarak söylememiz gerekirse, benim bu gezilerim 75 yıllarına dayanır. İlk defa Almanya'ya gelişim 1975 yılında Bavyera Devlet Kitaplığı'nda yazma eserleri inceleme üzerine idi. O zamandan beri benim

gördüğüm; biz o zaman müslümanlar çok zayıftı, birçok yerde namaz kılacak yerleri yoktu. Bir federasyon kurulması konusunda çalışmalara başlamıştık. Ben altı ay kalmıştım, benden sonra bu çalışmalar devam etmişti, kuruluş da tamamlanmıştı fakat sonradan başka şeylere dönüşmüş işler.

Şimdi şu durumda 75, 76, 86, 92 [yılındayız]; Tabii etraflarında tahakkuk ettirmiş oluyor, bu güzel bir şey.

Allahu Teâlâ hazretleri öteki kardeşlerimizi de [bu güzel duruma kavuşturusun.]

Tabii bu güzel dediğimiz duruma kavuşan insanların nispeti ne kadardır?

İstatistik bilgisi çok önemlidir ve bugün birçok şeyler istatistik bilgisine dayanarak yönetiliyor ve kararlar ona göre alınıyor. İthalat, ihracat, üretim ve diğer teşebbüsler hep rakamların takibinden ve istatistiklerin incelenmesinden çıkartılıyor.

Şimdi acaba bizim buradaki müslüman kardeşlerimizin adedi ne kadardır? Türklerin adedi ne kadardır? Ne kadarı dindardır? Ne kadarı dinde, dinî yönden zayıftır; ne kadarı

ters durumdadır? Ne kadarı kaybolmuştur? Ne kadarı kazanılabilir, ne kadarı kazanılmıştır? Gençliğin yüzde kaçını bizim istediğimiz çizgi dedir? Yüzde kaçını annesine babasına âsi durumdadır, yüzde kaçını kilise tarafından kandırılabilmiştir?

Birçok açıdan tam istatistik yapılamasa bile anketleme metoduyla; mesela 100 kişi üzerinde, bin kişi üzerinde anket yaparak rakamları bulmaya çalışmamız lazım ve rakamların bize verdiği istikamette çalışmalarımızı genişletmemiz, derinleştirmemiz lazım gelir.

Her halükârda bizim için ilk yapılacak şey kendimizi Allah'ın sevgili bir kulu hâline getirmektir, yani beş vakit namazımızı kılmak, günahlardan uzak durmak, Allah'ın emirlerini tutmak, Kur'ân-ı Kerîm yolunda, Peygamber Efendimiz'in yolunda yürümek; bunu yapacağız.

Kendimizi şahsen kurtardıktan sonra yapacağımız ikinci iş, etrafımızdaki insanları kurtarmaya çalışmaktır. Yani gemi batmış, yüzme bilen insan kendisini kurtarabiliyor güzel tabii bu; ama akraba müslüman grup-

larla, çalışan insanlarla iş birliği yaparak veriminizi arttırma ve daha kaliteli çalışmalar yapma devresine geçebilirsiniz. Biz bu hususta hazırız; arkadaşlarımızın tanıtırken söylediği gibi, benim müslümanların yetişmesi için düşündüğüm beş tane dergi çalışmam var.

d. Müslüman Yetiştirmek İçin Dergi, Radyo ve Vakıf çalışmaları

İslâm dergisi, belki bazılarınız alıyordur; *Kadın ve Aile* dergisi... Bunlar Türkiye’de tirajı en yüksek dergilerdendir ve yazıları itibarı ile beğeniliyor. *Kadın ve Aile* dergisi kadınlara hitap ediyor ve beğeniliyor, gelen mektuplardan... Okudum, beğendim, okuduktan sonra başımı örttüm, iyi müslüman olmaya gayret ediyorum, Allah sizden razı olsun filan diyorlar. Tirajımız güzel.

Sonra *İlim ve Sanat* dergimiz var, bu bilimsel bir dergidir. Üniversitesinde seminer konusu yapıyoruz dediler. Hatta Fas’ta bir beynelmilel kongre olmuş, bizim dergilerden orada *İlim ve Sanat* dergimizden bahsedilmiş.

Sonra doktor kardeşlerimizin çıkarttığı *Panzehir* dergisi var. Çocuklar için çıkarttığımız *Gülçocuk* dergisi var. Hukukçular için

çıkartmaya hazırlandığımız bir *Teklif* dergisi var; vardı, çıkıyordu, şimdi yeni bir organizasyonla inşaallah finansman meselelerini hallederek çıkartmaya çalışacağız.

Dergiler haberleşme ve eğitim vasıtasıdır, onu yapmaya çalışacağız. Tabii videokasetler ve ses bantları; bunlar da birer eğitim vasıtasıdır ve güzel şeylerdir, çünkü insan bir şehirden bir şehre giderken büyük ölçüde bant dinleme imkânı buluyor ve zamanını boşa geçirmemiş oluyor, güzel bir şey. Bu çalışmaları devam ettirebilirsiniz ve muntazam bir şekilde bunu yaparsanız faydalı olur.

Biz Türkiye’de şahsen mali imkân bulursak, bir radyo kanalı, televizyon kanalı yakalamayı bile istiyoruz, yani böyle bir şeyi çıkartabilir de yapabilirsek inşaallah faydalı olur diye düşünüyoruz; dua edin, böyle bir teşebbüsümüz bayağı bir ileri noktaya geldiği zaman sizin de ilginizi, yardımınızı isteriz inşaallah.

Vakıflarımız var, tabii onları İslâm’a hizmet gayesiyle kurduk. Mesela Hakyol Vakfımızın gayesi; eğitim yardımlaşma ve dostluk. Yani insanları her yönden her konuda

çalışmalar yapacak enstitüler kurup çalışmalarını götürmek; dinî kültürümüzü, ecdadımızı ve ecdadımızın her türlü güzel örfünü, âdetini, kültürünü tanımak, tanıtmak ve sevdirmek için çalışmalar yapmak. Sanat; yani müslümanların güzelliğe yönelik, her yönden sanat değeri yüksek çalışmalar yapmasını hazırlamak, yapılmış çalışmaları tanıtmak ve neşretmek gibi.

İslâmî hizmet maksadıyla kurduk, yani şahsi menfaatlerin üstüne elhamdülillah Rab-bimiz bizi erİştirmiş; maddî ihtiyacı olmayan insanlarız, maddî bakımdan başkalarına faydalı olabilmek için çalışan insanlarız, kendimiz öyle bir ihtiyaçlı durumda değiliz. Emekli profesörüz, evimiz barkımız, malımız mülkümüz var. Biz de hayır yapacak yerleri arayıp, bu çalışmaları bulup Ümmet-i Muhammed'in daha iyi günlere, hallere ermesi için gayret etmek durumundayız.

İnşallah bu tanışıklıklarımız devam eder. Ben gezdiğim yerlerden çok memnunum, siz de Türkiye'ye geldiğiniz zaman bizleri ziyaret edin; çalışmalarımızı da görmüş olursunuz, dostluklarımız devam eder. Ben de

önümüzdeki aylarda ve yıllarda Almanya'ya daha çok gelmeyi ve sizlerle daha yakından, daha derinlemesine ilmî çalışmalar, eğitim çalışmaları, dostluk çalışmaları yapmayı arzu ediyorum.

Allah sizi, sizleri ve bizleri yolunda dâim etsin. Sevdiği işleri, sevdiği icraatı, sevdiği aktiviteleri, faaliyetleri yapmayı; zamanı, ömrü kaliteli bir şekilde geçirmeyi, Allah'ın rızasına uygun geçirmeyi nasip etsin.

Müslümanlar bugünlerde, gazetelerden takip ettiğimiz gibi, çok acı günler geçiriyorlar. Biz mutluyuz, rahatız ama başka müslüman mutsuz olduğu zaman ona üzülüyoruz. O kardeşlerimiz için de dua edelim, Allah onları da kurtarsın, biz de onlara yardım edebilirsek etmeye çalışalım.

Allahu Teâlâ hazretleri Ümmet-i Muhammed'i aziz eylesin. Ümmet-i Muhammed'i mesut ve bahtiyar eylesin. Ümmet-i Muhammed'in galip olduğunu, mutlu ve bahtiyar olduğunu yakın zamanda görüp bizim de o diyarlarda, yabancı kültürlerin arasında onları kaybetmemeyi nasip etsin.

Evlatlarımızın güzel günlerini, mutlu günlerini görmeyi nasip etsin. Cümlemize sıhhat âfiyet versin, hayırlı uzun ömürler versin. Âhirette de cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtiha.

SORU- CEVAP

Ziyaret tabii güzel bir şey; mühim olan, müslümanların birbirleriyle iş birliği yapmasıdır, güzel eserler ortaya koymasındır. Bir insanın laf yapması güzel bir şey değil, sadece laf yapması hoş bir şey değil. Arkasında eseri olmalı, bir şey yapmalı insan, arkasından hayırla yâd edilmesine sebep olacak çeşme mi, han mı, hamam mı, köprü mü, sadaka-i câriye mi, hayrat mı, hasenât mı, mektep mi, cami mi neyse; veyahut bir kitap mı, veyahut bir çığır mı, veyahut bir İslâmî başarı mı; bir şeyler bırakması lazım.

Mesela Selahaddîn-i Eyyûbî diyoruz, Kudüs'ü haçlılardan almış diyoruz, rahmetle yâd ediyoruz. Barbaros Hayreddin diyoruz, hoşumuza gidiyor. Fatih Sultan Mehmed diyoruz, hoşumuza gidiyor.

Allah bizim de ömrümüzü güzel geçirmeyi nasip etsin, mühim olan o.

Allah hepinizden razı olsun.

Soru: Hocam müsaade ederseniz, vaktiniz varsa bir konuya değinmek istiyorum. Sizin konuşmanızın başında bahsettiğiniz gibi, Türkiye’de aynı Rus cumhuriyetleri gibi Osmanlı imparatorluğunun yıkılmasından sonra, Dîn-i İslâm’ın zayıflatılması ve yok olması amacıyla müslümanlara da, İslâm’ı önde götürmek isteyen alimlere de büyük baskılar yapıldığı biliniyor, açıklanıyor; buna bazı kesimler inanıyor, bazı kesimler inanmıyor ve bunun ardında sizin de çok yakından bildiğiniz gibi 63 veya 62 senesinde yurt dışına daha açıkçası Almanya’ya gelmeye başlayan vatandaşlarımız, sizin de buyurduğunuz gibi 75-76 yıllarından sonra Cuma namazını kılmayı düşündüler veya mescitler açmayı düşündüler. O zamana kadar yani bu 10-12 yıllık dönem içerisinde böyle bir şey neden düşünemediler, bunda Türkiye’de İslâm’ın zayıflatılması konusundaki baskılar söz konusu olabilir mi?

Bir de deniliyor ki Türkiye’de 163 (numaralı kanun) var; devlet hâlâ sizin buyurduğunuz gibi, bir askerin size anlattığı gibi; devlet hâlâ dini tekelinde tutmak istiyor. Devlet dinin emrinde değil de din devletin emrinde gibi bir önyargı var. Yurt dışında da, ya Almanya’dan gelenler bize başka anlatıyorlar, Almanya’da İslâm daha iyi anlatılmış, daha başka anlatılmış; Türkiye’de niye iyi anlatılmıyor, gibi böyle söz konusu söylentiler var; bunlara bir açıklık getirir misiniz?

Allah razı olsun.

Cevap: [19]62-63’lerde Türkiye’den buraya gelinmeye başladı. İngolşitat’ı [Ingolstadt] anlattılar. İngolşitat’da yani Audi firmasına birçok işçi filan gelmiş; tabii o zamanların şartlarını anlattılar, sonra müslümanların durumlarını anlattılar. Mesela İngolşitat’da şöyle bir olay olmuş;

“Bunlar, işçiler Türkiye’den geliyorlar, biz bunlara barakalar yapalım.” [demişler] yapmışlar.

Bunlar nedir? Örfleri, âdetleri, dinleri nedir?

Müslümandır.

Almanlar her türlü şeylerini düşünmüşler, ilk geldikleri zaman İngolşitat'da cami yapmışlar. Başka misalleri başka yerlerden sorup şey yapabiliriz.

Fakat bir zaman geçmiş Almanlar bakmışlar ki gelen Türklerin, öyle tarih kitaplarında yazdıkları gibi kahraman, dürüst, fedakâr, mert filan olmadığını görmüşler. Onlar tarih kitaplarından Türk deyince, ceketlerini ilikliyorlar, yani o kadar saygı duyuyorlar; düşman ama tarihte karşı karşıya gelmişler ama Türklere büyük saygıları var. Sonra bakmışlar ki bunlar hilekârlık yapıyor, içki içiyor, namaz kılmıyor bilmem ne vesaire filan hayret etmişler. Çapulcu gibi yani, demek ki umduklarıyla buldukları arasında fark olmuş. Bir de cami dedikleri yere gelmişler bakmışlar ki; ayakkabıyla içeri girmişler, çalgı çalıyorlar, sigara dumanından ortalık görünmüyor, namaz filan kılınmıyor... Haaa, demişler filan, bırakmışlar.

Şimdi bu olay şunu gösteriyor, gelenlerin hepsi bir kere dindar değil. Zaten Türkiye'den gelen dindar değil ama dindar olanlar

da [tam olayı kavrayamadılar.] Bu arada mesela ben 1956'da üniversiteye gittiğim zaman üniversiteyi kolay anlayamadım. Ancak 60 yılında üniversiteyi bitirirken, üniversite hakkında şöyle bir kanaatim oldu, yani o zaman talebe olsam ne yaparım filan diye düşünmeye başladım. Yani Türkiye'deyken, kendi ülkemdeyken üniversite liseden farklı, üniversiteye girdiğim zaman üniversiteye tam intibak edemedim de, mezun olurken üniversiteyi biraz anladım, dört sene beş sene geçiyor. Bu normal.

İşçi kardeşlerimiz de geldiler, dağlık yerlerde çalıştılar, hiçbirisi lisan bilmiyor, işaretle anlaşarak şey yaparak muhtelif yerlerde çalıştılar; ama mesela ben Almanya'nın Münih [München] şehrini ilk tanıdım. Münih şehrinde çok eskiden beri mevcut bir cami vardı; Ştayn Şıtrasse'de [Stein Strasse] bir cami olduğunu ben biliyorum.

Camiler her yerde yoktu ama bazı yerlerde, en yakın zamanlarda, yani uyanır uyanmaz işçi kardeşlerimiz tarafından kurulmuş olduğu anlaşılıyor. Fakat ben 75 yılında müslümanlar birleşsin, elbirliğiyle hareket

etsin diye muhtelif yerleri gezdiğim zaman, bazı yerleşmiş camiler gördüm. Fakat bazı yerlerde de müslümanların henüz daha derneklerini kuramamış ve camilerini açamamış olduklarını gördüm ve Münih'te üç grup müslüman vardı; biz bu üç grubu birbirlerine yaklaştırmaya, hocalarının birbirlerinin camilerinde vaaz ettirmek suretiyle çeşitliliği ve muhabbeti sağlamaya filan çalışmıştık.

Biliyorsunuz Münih'in ta Frayman'ında [Freimann] yerleşmiş eski bir cami vardı, yani bayağı kubbesiyle, minaresiyle yapılmış camisi vardı. Şututgart'ta [Stuttgart], Köln'de vardı; yavaş yavaş böyle bir açılma oldu. Sanmıyorum ki böyle çok uzun bir namazsız niyazsız bir devre olsun. Belki üç beş ay içinde uyanık müslümanlar; “Ya biz Cuma kılamıyoruz, ne yapalım ne edelim?” filan diye salonlar kiralayarak vesaire, bir şeyler yapmaya başlamışlardı. Ondan sonra dernekleşme çalışması olmuştur, ondan sonra derneklerin kiralık salonlar tutmak yerine bir takım binalar alarak, adam akıllı oraları cami olarak tanzim etme çalışmaları başlamıştır. Bunu her il ve ilçe için, her yerleşme yeri için istatistik yaparak anlamak mümkündür.

Yani mü'min bir insanın, böyle bir diyara gelen mü'min bir insanın, bu ihtiyaca uzun zaman cevap verecek çalışma yapmadan beklemesi mümkün değil. Bu ancak, bir hafta iki hafta bir bocalama olur, bir ay bir bocalama olur. Bir ay ne yapacağını bilemese bile ondan sonra mü'min bir insan bir şey yapar. Yalnız, Almanya'ya ilk gelenlerin tahminen dindar insanlar olmadığını da düşünebiliriz, yani yabancı bir diyara gidenler; yani anneleri babaları dindarları, oraya giderseniz bozulursunuz filan diye bırakmıyordu. Belki ilk gidenler kaçarak bir şeyle filan gelenlerdir, belki namaz bakımından ihtiyacı çok duymayanlardır. Ama ondan sonra birisi gitti, ötekisini çağırdı, akrabası geldi bilmem ne geldi filan derken dindarlar da az çok şöyle bir buraya gelinebileceğini ve geldiği zaman da öyle dinden imandan çıkılmadığını filan tecrübeyle gördükten sonra akın fazlalaşmıştır. Onlar da geldikten sonra sanıyorum, yani bir müslüman bir haftayı geçirir cumasız, ikinci haftayı geçirir ama ondan sonra bir çaresini bulur. Tahmin ediyorum ki bulmuşlardır.

Elimde geniş bilgi yok, bir inceleme yok, bu hususta bir tarihsel araştırma yok ama ben

75'te Mnh'e geldiğim zaman Mnh'te yıllar yılı mevcut olduğunu bildiğim  camiyle karşılaştım. Bir tanesi bayağı kubbeli minareli camiydi, bir tanesi de ştayn şıtrasse'de [Stein Strasse] belki 62'lerden nce kurulmuş bir cami. Yani bu konu byle.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COřAN
19 Zilka'de 1412 / 21.05.1992
Almanya

[Btn KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak iin tılayınız.](#)

